

TRÍ CƯỜNG

CK.0000065728

ky thuật sửa chữa

XE MÁY

CƠ BẢN

UYÊN
LIỆU

NHA XUAT BAN BACH KHOA HA NOI

TRÍ CƯỜNG

Kỹ thuật sửa chữa XE MÁY CƠ BẢN

NHÀ XUẤT BẢN BÁCH KHOA HÀ NỘI

LỜI NÓI ĐẦU

Hiện nay, phương tiện giao thông **được sử dụng phổ biến nhất** ở nước ta chính là xe máy. Xe máy hiện **liên ở khắp mọi nơi**, với chủng loại đa dạng phù hợp với nhiều điều kiện **kinh tế khác nhau**, lại sử dụng linh hoạt, thích hợp với nhiều loại địa hình **đường xá**, nên trong thời gian tới, chắc chắn nó vẫn chiếm giữ một địa **vị chủ đạo chưa thể thay thế**.

Xe máy sau một thời gian sử dụng, cùng với các nhân tố chủ quan, khách quan khác như sử dụng xe **không đúng cách**, không biết cách bảo dưỡng hợp lý, chạy trên địa hình **xấu ở miền núi**, nông thôn, hoặc ngập nước, va chạm,... rất dễ tạo nên **các trục trặc**, sự cố gây ảnh hưởng đến khả năng di chuyển và tuổi **thọ của xe**. Tuổi xe càng lâu, thì tỷ lệ hỏng hóc càng cao. Tuy rằng các cửa **hàng sửa chữa xe máy mọc lên như nấm ở khắp nơi**, nhưng không phải **hỏng hóc nào cũng cần mang ra cửa hàng**, cũng không phải **cơ sở sửa chữa nào cũng đáng tin cậy**. Bởi vậy, tự trang bị cho mình những kiến **thức cơ bản về kết cấu và nguyên lý hoạt động của xe máy**, cùng những **kỹ năng cần thiết để nhận biết, phán đoán bộ vị hỏng hóc**, mức độ hỏng hóc cùng cách sửa chữa, khắc phục những trục trặc thông thường, **cách bảo dưỡng xe máy đúng cách** là việc rất cần thiết, vừa đảm bảo cho **phương tiện giao thông của bản thân và gia đình được vận hành tốt kéo dài tuổi thọ sử dụng**, lại tiết kiệm được nhiều chi phí, thời gian và **công sức**.

Dựa trên nhu cầu đó, chúng tôi đã tổng hợp và sàng lọc những kiến **thức cơ bản về sửa chữa xe máy**, tham khảo kinh nghiệm thực tế từ những kỹ thuật viên sửa chữa lành **nghề, để biên tập nên cuốn sách "Tự học sửa chữa xe máy"**, nhằm mục **đích trang bị cho độc giả những kiến thức cơ bản nhất về sửa chữa, bảo dưỡng xe máy, để áp dụng trong cuộc sống hàng ngày**. Mặt khác, cuốn sách cũng có thể coi như một cuốn **giáo trình cơ bản cho các bạn yêu thích nghề sửa chữa, bảo dưỡng xe máy**. Với cách trình bày trực quan, dễ **hiểu, chú trọng thực hành**, hy vọng rằng đây sẽ là một cẩm nang hữu ích dành cho các bạn.

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU.....	2
------------------	---

CHƯƠNG 1: KIẾN THỨC CƠ BẢN VỀ SỬA CHỮA XE MÁY

Phần 1: Phân loại xe máy và các loại xe điển hình.....	14
---	-----------

I. Các loại hình xe máy	14
-------------------------------	----

1. Phương pháp phân loại xe máy	14
---------------------------------------	----

2. Phân loại xe máy	15
---------------------------	----

3. Phân loại dựa theo công dụng	16
---------------------------------------	----

II. Số hiệu xe máy	18
--------------------------	----

1. Các bộ phận cấu thành của số hiệu xe máy	18
---	----

2. Thiết lập mã số cho sản phẩm mới	19
---	----

III. Giới thiệu các loại xe máy điển hình.....	20
--	----

1. Xe gắn máy (xe Mopeds).....	20
--------------------------------	----

2. Xe máy (xe Motorcycle)	21
---------------------------------	----

Phần 2: Cấu tạo của xe máy	23
---	-----------

I. Cấu tạo của động cơ	24
------------------------------	----

1. Kết cấu cơ bản của động cơ.....	24
------------------------------------	----

2. Giới thiệu về các bộ phận cấu thành động cơ.....	25
---	----

II. Cấu tạo của hệ thống truyền động	34
--	----

1. Bộ ly hợp.....	34
-------------------	----

2. Hộp số	35
-----------------	----

III. Cấu tạo của hệ thống điều khiển	36
--	----

IV. Cấu tạo của hệ thống di chuyển (hệ thống chuyển động)	37
---	----

1. Tác dụng	37
-------------------	----

2. Cấu tạo.....	37
-----------------	----

IV. Cấu tạo của thiết bị điện	38
1. Tác dụng	38
2. Cấu tạo	38

Phần 3: Dụng cụ sửa chữa và dụng cụ đo lường dùng trong sửa chữa xe máy. 41

I. Dụng cụ thường dùng	41
1. Kim	41
2. Tô vít (tuốc nơ vít)	41
3. Búa	41
4. Cờ lê	41
5. Các dụng cụ thường dùng khác	41
II. Dụng cụ chuyên dùng	41
III. Dụng cụ đo lường thường dùng	63
1. Thước đo khe hở (bộ căn lá)	63
2. Thước kẹp	65
3. Pan me (trắc vi kế)	67
4. Đồng hồ so	69
5. Đồng hồ so đường kính trong (đồng hồ đo xi lanh)	70
6. Đồng hồ đo áp suất xi lanh	72
7. Đồng hồ vạn năng	72
8. Nồng độ kế dung dịch điện phân	72
9. Đèn cân lửa	73
10. Tốc độ kế cảm ứng	73
11. Đồng hồ mức nhiên liệu	73
12. Thiết bị kiểm tra bobin	74

CHƯƠNG II: SỬA CHỮA ĐỘNG CƠ XE MÁY

Phần 1: Tháo lắp các linh kiện trong động cơ (mô tơ) 76

I. Những điều cần chú ý khi tháo lắp động cơ	76
1. Những điều cần chú ý khi tháo dỡ động cơ	76

2. Những điều cần chú ý khi lắp ráp động cơ.....	76
II. Tháo lắp động cơ từ khung xe.....	77
1. Tháo dỡ động cơ	77
2. Lắp ráp động cơ.....	84
III. Tháo dỡ và lắp ráp những bộ phận chủ yếu trong động cơ	84
1. Tháo dỡ và lắp ráp nắp xi lanh động cơ 2 kỳ	84
2. Tháo dỡ và lắp ráp nắp xi lanh động cơ 4 kỳ	86
3. Tháo dỡ và lắp ráp thân xi lanh.....	91
4. Tháo dỡ và lắp ráp cụm pit-tông	91
5. Tháo dỡ và lắp ráp van xúp páp	92
IV. Tháo dỡ và lắp ráp bơm xăng.....	94
1. Tháo dỡ bơm xăng	94
2. Lắp ráp bơm xăng	96
V. Tháo dỡ và lắp ráp bộ chế hòa khí.....	96
1. Tháo dỡ bộ chế hòa khí.....	96
2. Lắp ráp bộ chế hòa khí.....	97
Phần 2: Kiểm tra và điều chỉnh động cơ.....	98
I. Kiểm tra và điều chỉnh cơ cấu phối khí	98
1. Kiểm tra và điều chỉnh khe van.....	98
2. Điều chỉnh cơ cấu căng sên cam (xích truyền động trực cam)	100
II. Kiểm tra và điều chỉnh hệ thống cung cấp nhiên liệu	103
1. Bộ phận điều chỉnh của bộ chế hòa khí trong các trạng thái làm việc khác nhau của động cơ	103
2. Điều chỉnh tốc độ chạy không tải của động cơ.....	103
3. Điều chỉnh mức nhiên liệu trong bộ chế hòa khí của xe máy	106
III. Kiểm tra và điều chỉnh hệ thống bôi trơn, hệ thống làm mát ...	107
1. Kiểm tra và điều chỉnh bơm xăng dùng phương thức bôi trơn tách rời	107
2. Điều chỉnh hệ thống bôi trơn riêng biệt tự động loại xe Yamaha	108

3. Kiểm tra điều chỉnh bơm dầu của xe loại Suzuki 110
4. Kiểm tra điều chỉnh bơm xăng của loại xe Honda 111
5. Điều chỉnh lực căng của dây cu-roa truyền động
cánh quạt trong hệ thống làm mát của xe máy ba bánh 112

Phần 3: Kiểm tra linh kiện của động cơ 113

I. Kiểm tra nắp xi lanh 113

1. Kiểm tra nắp xi lanh của động cơ 2 kỳ 113
2. Kiểm tra đầu nắp xi lanh của động cơ 4 kỳ 114
3. Kiểm tra và sửa chữa chân xúp páp 117
4. Kiểm tra lò xo xúp páp 119
5. Kiểm tra và sửa chữa trục cam 119
6. Kiểm tra cò mổ và trục cò mổ 120
7. Kiểm tra sên cam, bánh răng, cần căng sên 120

II. Kiểm tra và sửa chữa cụm pit-tông 122

1. Kiểm tra sửa chữa xi lanh và pit-tông 122
2. Kiểm tra và sửa chữa vòng găng pit-tông 124
3. Kiểm tra chốt pit-tông 126

III. Kiểm tra, sửa chữa trục khuỷu và hộp trục khuỷu 127

IV. Cụm thanh truyền 127

1. Kiểm tra, nắn thẳng thanh truyền 127
2. Kiểm tra bạc lót đầu nhỏ thanh truyền 129

V. Kiểm tra, sửa chữa bơm dầu 130

VI. Kiểm tra, sửa chữa bộ lọc không khí 130

1. Làm sạch lõi lọc giấy khô 130
2. Làm sạch lõi lọc chất dẻo xốp ẩm 131

Phần 4: Xử lý những sự cố thường gặp ở động cơ 132

I. Động cơ khó khởi động hoặc không thể khởi động 132

1. Sự cố ở đường nhiên liệu 132
2. Sự cố ở đường điện đánh lửa 133
3. Sự cố áp suất xi lanh không đủ 134

II. Sự cố động cơ tự tắt máy.....	135
III. Sự cố động cơ quá nóng.....	136
IV. Sự cố động cơ không đủ công suất.....	138
V. Sự cố ống bô động cơ tỏa khói đen.....	140
VI. Động cơ chuyển động phát ra tiếng kêu lạ.....	140
VII. Sự cố động cơ không thể chạy không tải.....	142
VIII. Sự cố tốc độ chạy không tải của động cơ không ổn định.....	143
Phần 5: Các ví dụ thực tế về sửa chữa các loại động cơ tiêu biểu ..	144

CHƯƠNG III: SỬA CHỮA HỆ THỐNG TRUYỀN ĐỘNG

Phần 1: Tháo dỡ và lắp ráp hệ thống truyền động	152
I. Chuẩn bị trước khi tháo dỡ hệ thống truyền động	152
II. Tháo dỡ và lắp ráp bộ ly hợp	153
1. Tháo dỡ bộ ly hợp	153
2. Lắp ráp bộ ly hợp.....	154
III. Tháo dỡ và lắp ráp hộp số (hộp truyền động).....	155
1. Tháo dỡ hộp số.....	155
2. Lắp ráp hộp số	157
IV. Tháo dỡ và lắp ráp dây xích (sên) và bánh răng truyền động chủ động	157
1. Tháo bánh răng và dây xích truyền động	157
2. Lắp dây xích và bánh răng truyền động	157
Phần 2: Kiểm tra và điều chỉnh hệ thống truyền động.....	159
I. Điều chỉnh bộ ly hợp	159
1. Tiêu chuẩn cần đạt được sau khi kiểm tra và điều chỉnh bộ ly hợp xe máy.....	159
2. Kiểm tra điều chỉnh bộ ly hợp của xe máy hai bánh	159
3. Điều chỉnh bộ ly hợp của xe máy ba bánh	160
II. Điều chỉnh cơ cấu cần số (cơ cấu truyền động)	161

1. Điều chỉnh cơ cấu cần số ở xe máy	161
2. Điều chỉnh cơ cấu sang số kiểu trục cam	162
3. Điều chỉnh cơ cấu sang số kiểu đĩa cam	162
III. Điều chỉnh dây xích (sên).	164
1. Điều chỉnh dây xích truyền động của xe máy hai bánh	164
2. Điều chỉnh dây xích giữa, sau của xe máy ba bánh	165
Phần 3: Kiểm tra và sửa chữa hệ thống truyền động	167
I. Kiểm tra và sửa chữa bộ ly hợp.	167
1. Bộ ly hợp li tâm tự động	167
2. Bộ ly hợp ma sát ướt điều khiển bằng tay.	168
3. Bộ ly hợp ma sát ướt tự động	169
II. Kiểm tra và sửa chữa hộp số.	170
III. Kiểm tra cơ cấu khởi động.	172
1. Cơ cấu khởi động bằng điện	172
2. Cơ cấu khởi động bằng cần đạp.	172
Phần 4: Khắc phục sự cố thường gặp trong hệ thống truyền động 173	
I. Sự cố bộ ly hợp bị trượt.	173
II. Sự cố bộ ly hợp phân tách không triệt để	174
III. Sự cố bộ ly hợp sang số khó khăn.	175
IV. Sự cố hộp số nhảy số.	176
V. Sự cố hướng trục của trục trung gian bị trượt	177
IV. Sự cố hộp số không lên được số 1.	178
VII. Sự cố cần khởi động bị trượt.	178
VIII. Sự cố cần khởi động không thể phục hồi vị trí.	179
IX. Sự cố cần khởi động không thể đạp xuống.	179
X. Sự cố dây xích, bánh răng trong cơ cấu truyền động sau bị mài mòn nhanh chóng.	180
Phần 5: Các ví dụ tiêu biểu về sửa chữa hệ thống truyền động	181